

Lisa 1. Pärnu-Viljandi külastusala analüüsi kokkuvõte ja profileerimine

RMK sisemise tööühma tööna koondati taustinfot ja analüüsi edasiste arengusuundade planeerimiseks külastusala koosseisus olevate puhke- ja kaitsealade tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohtusid. Samuti valmisid puhke- ja kaitsealade profiilide mustandversioonid, mis aitavad selgemini esile tuua iga puhke- ja kaitseala erisusi ning on aluseks edasiste arengute planeerimisel ja külastajatele alade eripärade tutvustamisel.

Lisaks eelnevalt kirjeldatule, analüüsi RMK sisemises tööühmas külastusala koosseisus olevate külastuskeskuste hetkeolukorda, nende tugevusi, nõrkusi, võimalusi ning ohtusid. On oluline, et külastuskeskuste tegevus toetab ja täiendab külastusala puhke- ja kaitsealade profiile.

Käesolev materjal on kokkuvõtte tööühma tööst. Külastuskeskuste analüüsid on paigutatud tekstis selle puhke- või kaitseala juurde, kus antud külastuskeskus asub.

1. Analüüsi kokkuvõte

1.1. Pärnumaa puhkeala

Pärnumaa puhkeala iseloomustavad kaunid traditsioonilise metsapuhkuse rannaalad, kõrgetel vallidel lüitemännikud, luidetevahelised sood ja rabad ning sisemaa poole jäävad suured metsamassiivid.

Külastaja:

35-44 aastane (33%), kõrgharidusega (42%), Eestist (92%), Pärnu linna elanik (20%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (59%), oma perega (48%) või sõpradega (38%), 66%-le kõige tähtsam sihtpunkt, 47% suvel, 73% korduvkülastaja, ööbib 47%. Kõige olulisemad tegevused: looduse vaatlemine, telkimine, metsas olemine ja jalutamine.

Külastajate rahulolu:

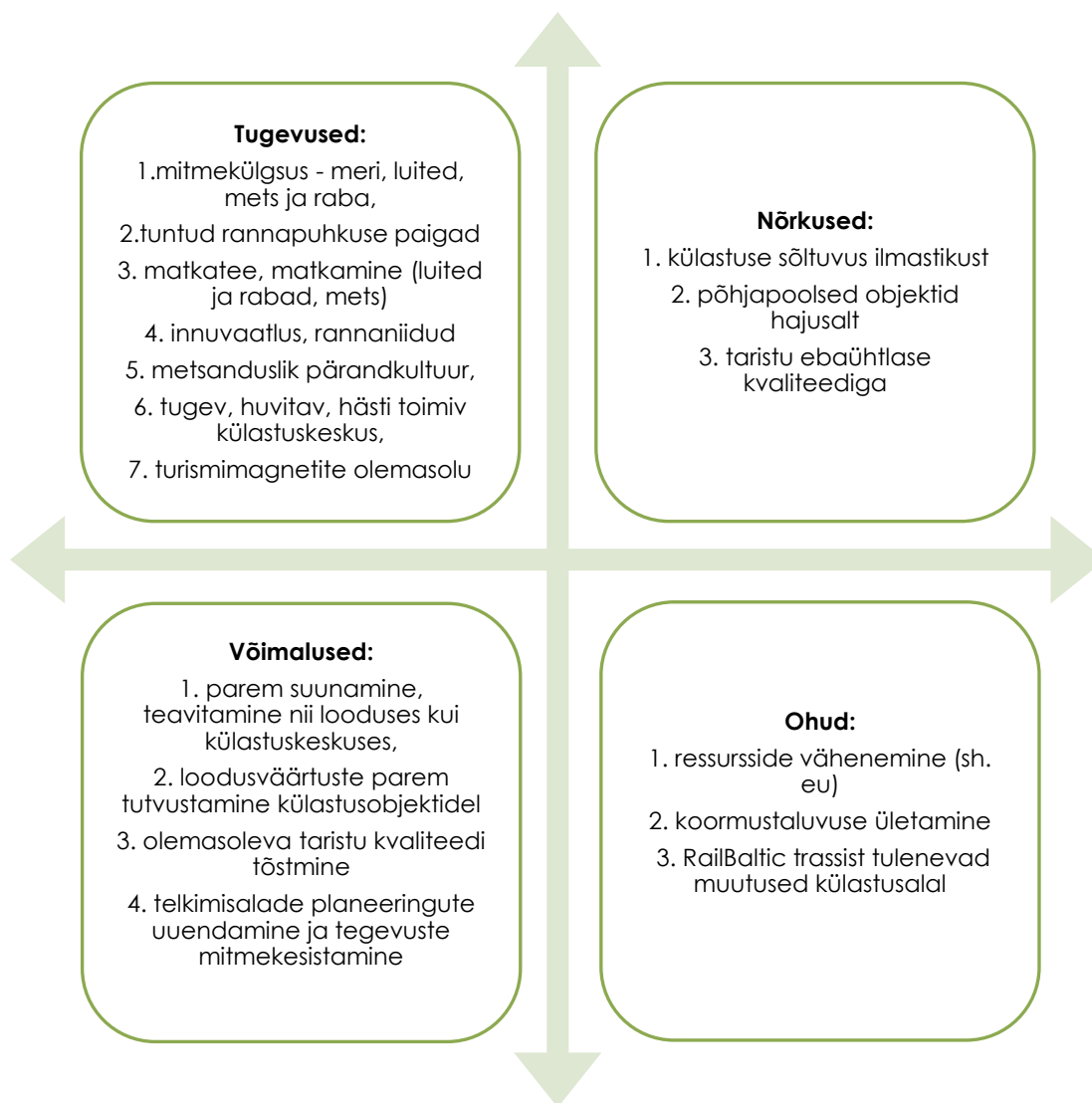
Pärnumaa puhkeala võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010. aastal 4,38; 2015.aastal 4,48 (üleriigiline loodusalade külastajarahuloluindeks oli 2015.aastal 4,40).

Külastajate rahulolu hinnang on tõusnud kõikide osategurite vallas – teenuste ja rajatiste kvaliteet, keskkonnatingimused, eelnevatele ootustele vastavus ja häirivate tegurite rohkus.

Koormustaluvus:

Pärnumaa puhkealal viidi esimene Külastusobjektide seisundi seire ring läbi 2009. ja 2012. aastal, teine 2016. aastal. Seires oli 14 seireobjekti, nendest 86% (12 tk) oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea ja hea, 14% (2 tk) rahuldav. Rahuldavas seisundis olevatest objektidest mõlemal ületas 2016. aasta andmetel pinnase ja alustaimestiku seisundi indeks lubatud muutuste piiri. 2016. aastal kordusseires olnud objektidel (10 tk) pinnase ja alustaimestiku seisundis toimunud muutuste alusel oli kuue objekti seisund stabiilne või suhteliselt stabiilne ning neljal oli muutus olnud märgatavam. Nendest kolmel oli pinnase ja alustaimestiku seisund paranenud ning ühel halvenenud.

Pärnumaa puhkeala SWOT analüüs

1.2. Kabli külastuskeskus

Kabli külastuskeskus asub Kabli küla läheduses Häädemeeste vallas Pärnumaal. Külastuskeskus on ühtlasi ka Pärnumaa puhkeala keskuseks, asudes selle lõunaosas Liivi lahe kaldal. Rannikumeri, rannaniidud, vaheldusrikkad metsad, meeliköitvad rabad ning kohalikud looduskaunid paigad iseloomustavad lähiümbrust kõige paremini.

Külastuskeskuse sisustamisel ja teavitavate tegevuste korraldamisel arvestatakse piirkonna erinevate külastajatega, kelleks on nii perepuhkaja kui ka matkaja. Aasta-aastalt suureneb väliskülastajate hulk. Keskuse püsiekspositsioon tutvustab rannikuloodust ja lindude rännet, metsaloodust ja metsanduslikku pärandkultuuri. Teabepunktis jagatakse teavet piirkonna puhke- ning matkavõimaluste kohta. Keskus jääb 2012. aastal avatud esimesele, 372 km pikkusele, RMK matkatee harule, mis viib Oandust Iklani. Keskuse külastajad saavad lisaks uudistada näitusi, vaadata loodusfilme, jalutada keskuse juurde jääval Kabli looduse õpperajal. Külastuskeskus, õueala ja keskuse juurest algav rada on läbitav nii ratastooliga kui ka lapsevankriga.

Külastuskeskus pakub nii juhendatud kui ise läbitavaid loodushariduslikke õppeprogramme erinevatele huvigruppidele. Programmide teemad on eelkõige kantud keskuse põhiteemadest, milleks on:

- Rannaniit ja linnud
- Luided ja luidetetagune soostumine
- Metsaloodus, metsade majandamine ja metsanduslik pärandkultuur (mets ja meri koos – laevaehitus, palkide parvetamine jne)

Kabli külastuskeskuse SWOT analüüs

Tugevused:

1. Renoveeritud maja, suur õueala ja looduse õpperada
2. Hea ja huvitav püsiekspositsioon, vahelduvad näitused ja avar teabepunkt
3. Invavõimalus majas ja õues
4. Hea bussiühendus Pärnuga ja Via Baltica lähedus
5. Hea asukoht - Romantiline Rannatee, RMK matkatee ja Baltic Coastal Hiking route
6. Läheduses asuvad mitmekülgsed puhkuse - ja rekreatsioonivõimalused
7. Maastiku mitmekesisus, rikkalik ajaloo ja kultuuripärand, sh metsanduslik pärand
8. Erinevate programmide mitmekülgne valik
9. Järjest suurenev huvi väliskülastaja poolt
10. Kabli linnujaama lähedus ja hea koostöö KKA ja KKAgentuuriga
11. Hea koostöö kohaliku kogukonna ja ettevõtjatega

Nõrkused:

1. Võõrkeelsete materjalide ja retkejuhtide puudus (inglise, vene)
2. Püsielanike vähene aktiivsus üritustel osalemisel, suur kaugus linnadest
3. Õueala ja hoonesse sisenemine on väheatraktiivne
4. Sotsiaalmeediavõimaluste väike kasutus, fb lehe ja # puudumine
5. Hooajalisus. Talveperioodil vähe külastajaid, piirkonna söögi- ja majutuskohtade hooajalisus
6. Parkimiskohtade vähesus eriti suveperioodil ja busside parkimisel), juurdepääsutee suhteliselt halb olukord
7. Majandushoone puudumine

Võimalused:

1. Õueala väliekspo ja tegelusala loomine, hoonesse sisenemise atraktiivsuse tõstmine
2. Võõrkeelsete materjalide koostamine (audiogiid siseekspo juures, QR- koodide kasutusele võtmine nii kodurajal kui mujal)
3. Sotsiaalmeedia võimaluste parem ärakasutamine, # kablükülastuskeskus ja fb lehe loomine
4. Kohapõhise meene (meenete) loomine
5. Hooajalisuse vähendamiseks väljaspool suveperioodi erisuguste ürituste korraldamine - öömatkad jms)
6. Iseseisvalt läbitavate programmide osakaalu suurendamine ja õpetajate juhendamine
7. Aktiivsem ja parem koostöö RMK keskuste vahel (näituste ja materjalide vahetamine, ühisürituste korraldamine)
8. Programmide sihtrühmade laiendamine - perepuhkaja, täiskasvanute grupid jms
9. Piirkonna turismiettevõtjate parem ühisüritustesse ja koostöösse kaasamine
10. Parkla ja sissesõidutee rekonstrueerimine
11. Majandushoone ehitamine olemasoleva prügimaja ja puukuuri asemele

Ohud:

1. Ressursside vähenemine, hinnatõus
2. Valdkonda puudutava info vähesus, halb kättesaadavus

1.3. Soomaa rahvuspark

Soomaa rahvuspark ja selle lähiümbruse piirkond pakub võimalusi nii aktiivseks puhkamiseks kui rahulikult omaette olemiseks. Rabade avarus ja vaikus, looklevad jõekäärud, erilmelised metsad ja liigirikkad luhad annavad võimaluse matkata jalgsi, sõita veeteid mööda, vaadelda linde, tegeleda fotograafiaga, korjata metsaande või tutvuda kohaliku kultuuripärandiga.

Külastaja:

25-34 aastane (29%), kõrgharidusega (63%), Eestist (69%), Tallinna linna elanik (19%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (64%), oma perega (48%) või sõpradega (36%), 66%-le kõige tähtsam sihtpunkt, 48% suvel, 50% korduvkülastaja, ööbib 35%. Kõige olulisemad tegevused: looduse vaatlemine, loodusrajaga tutvumine, metsas olemine, paadi või kanuuga sõitmine ja matkamine.

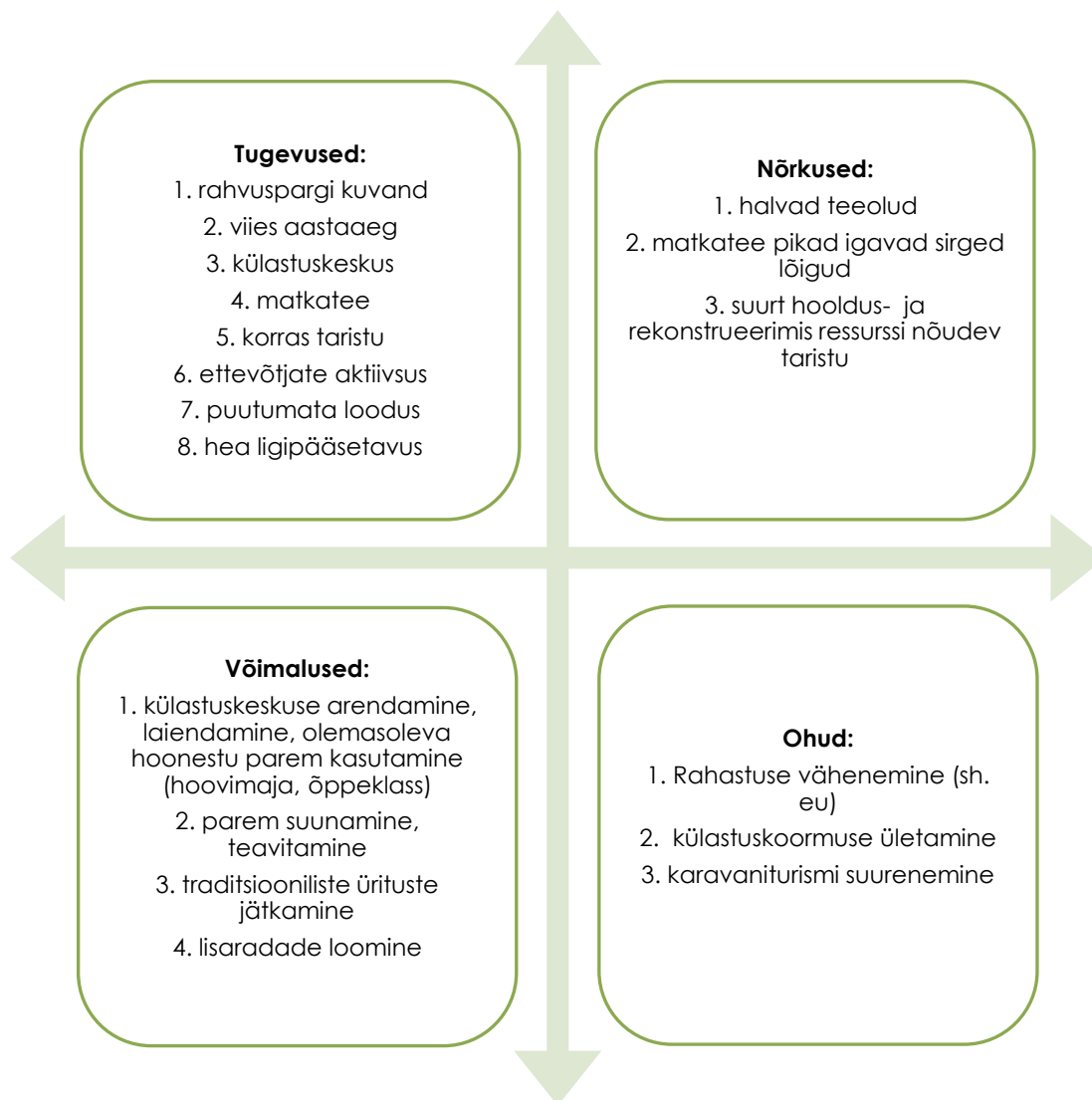
Külastajate rahulolu:

Soomaa rahvuspargi võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010. aastal 4,32, 2015. aastal 4,58 (üleriigiline keskmine külastajarahuloluindeks 2015. aastal oli 4,40). Külastajate rahulolu hinnang on tõusnud kõikide osategurite vallas – teenuste ja rajatiste kvaliteet, keskkonnatingimused, eelnevatele ootustele vastavus ja häirivate tegurite rohkus.

Koormustaluvus:

Soomaa rahvuspargis viidi esimene seirering läbi 2010. aastal, teine 2015. aastal. Seire teostati 18 külastusobjektidel. Nendest 94% (17 tk) oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea või hea ning ühel objektidel, Ruunaraipe lõkkekohal, mitterahuldav (Ruunaraipe lõkkekoht on rajatud karjääri, pinnase kamardumine on raskendatud, kuid bioloogilise mitmekesisuse suurendamise aspektist, pole see ka vajalik). Kordusseires olnud objektidest (sh ka Ruunaraipe lõkkekohal) on pinnase ja alustaimestiku seisund stabiilne.

Soomaa rahvusparki SWOT analüüs

1.4. Soomaa rahvusparki külustuskeskus

Soomaa külustuskeskus asub Kõrtsi-Tõramaal, keset Soomaa rahvusparki, kus ümberringi laiuvad sood ja rabad, looklevad jõed, mühisevad lammimetsad ja õilmitsevad puisniidud.

Tulles Soomaale autoga, jalgsi või rattaga, saab külustuskeskuses ringi vaadata, jalgu puhata ning uurida kuhu ja kuidas edasi. Huvilised saavad uudistada näitusi, vaadata loodusfilme või registreeruda loodusõppeprogrammidele, jalutada keskuse taga metsas Koprarajal. Laidalt on tuntud Soomaa rahvusparki jõgede kevadised ja suurte vihmade järgsed üleujutused, mis on tuntud kui „Soomaa viies aastaeg“.

Külustuskeskuse sisustamisel ja teavitavate tegevuste korraldamisel arvestatakse piirkonna erinevate külustajatega, kelleks on nii matkaja, loodushuviline kui ka lihtsalt jalutaja. Aasta-aastalt suureneb väliskülustajate hulk. Soomaa rahvusparki läbib 2012.aastal avatud esimene, 372 km pikkune, RMK matkatee haru, mis viib Oandust Iklani.

Hoones on sisutatud väike ekspositsiooniruum, mis tutvustab Soomaal elavaid imetajaid ning lastenurk, kus on võimalik kuulata erinevate lindude - loomade häält. Külustuskeskus pakub nii juhendatud kui ise läbitavaid loodushariduslikke õppeprogramme erinevatele huvigruppidele. Programmide teemad on eelkõige kantud keskuse ja rahvusparki põhiteemadest, milleks on:

- Sookooslused, soode taastamine
- Viies aastaeg
- Kultuuripärand
- Põlismets
- Imetajad

Soomaa rahvusparki külastuskeskuse SWOT analüüs

Tugevused:

1. Rahvuspark kui kaubamärk
2. Keskuse hea asukoht paikneb hästi väljaarendatud infra keskel, jääb RMK matkateele
3. Pikk hooaeg, kõrge külastatavus
4. Kvalifitseeritud ja püsivad hooajalised töötajad
  5. Kodurada maja juures, invavõimalusega
  6. Suur õueala, telkimis- ja lõkketegemisvõimalus
7. Ekspositsioon ja lastenurk teisel korrusel
8. Kohalike ettevõtjate pakutavad lisavõimalused (sh karavanituristile vajaminevad teenuste olemasolu)
  9. Inva juurdepääs
  10. Soomaad tutvustav film
  11. Traditsioonilised üritused
12. Keskuse ajalooõngulisus, vana Naari kõrtsi koht

Nõrkused:

1. Kaasaegse ekspositsiooni puudumine, õueekspositsiooni ja tegelusala puudumine
2. Võõrkeelsete materjalide ja retkejuhtide vähesus
3. Tööjõu vähesus tipphooajal ja gruppide juhendamisel
4. Maantee halb olukord (12. km lõik)
5. Suuremate asulate kaugus (Pärnu, Viljandi)
6. Soomaad tutvustav film aegunud
7. Ühistranspordi vähesus
8. Parkla suurus ja korraldamine ei vasta järjest suurenevale karavanituristide hulgale
9. Kohapealse toitlustuse puudumine
10. Piirkonnas vähe püsielanikke, nende vähene aktiivsus üritustel
11. Ruumipuudus, keskuse hoone arhitektuuriliselt ebafunktsionaalne, õuemaja on antud rendile

Võimalused:

1. Ekspositsiooni väljatöötamine ja loomine keskuse ruumidesse
2. Ekspositsiooni ja tegeluspunktide rajamine õuealale ja kodurajale, väliõppeklassi väljaarendamine, lasteala rajamine
3. Võõrkeelsete materjalide koostamine (ekspositsiooni audiogiid, QR-koodid jne).
4. Koostöö parendamine teiste teenusepakkujatega info edastamisel, ürituste korraldamisel, külastajatele erinevate teenuste pakkumisel jne
5. Sotsiaalmeedia võimaluste parem ärakasutamine (# loomine, Facebook)
6. Parkimisvõimaluste parendamine (skeemi paigaldamine, parkla suurendamine)
7. Iseseisvalt läbitavate programmide väljatöötamine
8. Pakutavate teenuste mitmekesistamine, lühiretked, matkateelisele suupistete ja pesemisvõimaluste loomine vms
9. Ühistranspordi läbirääkimised
10. Programmiliseks tegevuseks õuemaja kasutusele võtmine

Ohud:

1. Karavanituristide arvu kasv
2. Rahalise ressursi vähenemine, inimtööjõu vähenemine
3. Eraettevõtjate teenuste ja teenusepakkujate vähenemine (orieneeritus suurtele gruppidele, mitte perepuhkejatele)

1.5. Sakala puhkeala

Sakala puhkeala lisab külastusalale väärtust matkamise, rikkaliku kultuurajaloolise ja metsandusliku pärandkultuuri, suurte metsamassiivide, mitmekesise pinnamoe ja rikkalike looduskoosluste näol. Puhkeala rikkalik vaheldusrikas loodus pakub häid võimalusi eelkõige jalgsi- ja jalgrattaga matkamiseks.

Külastaja:

25-34 aastane (25%), kõrgharidusega (46%), Eestist (97%), Tallinna linna elanik (18%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (63%), oma perega (48%) või sõpradega (35%), 71%-le kõige tähtsam sihtpunkt, 58% suvel, 55% korduvkülastaja, ööbib 42%. Kõige olulisemad tegevused: metsas olemine, ujumine, pikniku pidamine, looduse vaatlemine, kalastamine, telkimine ja jalutamine.

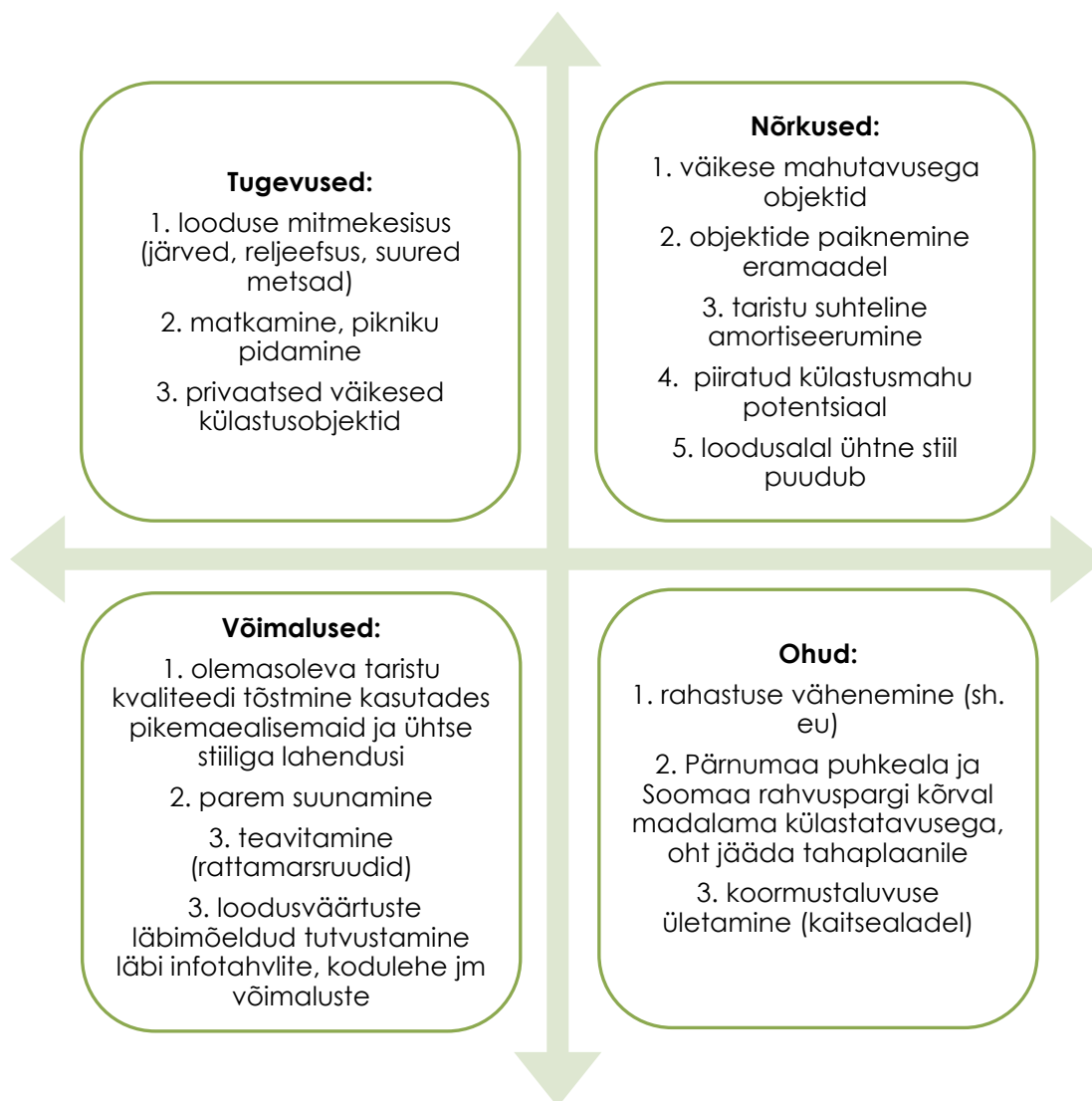
Külastajate rahulolu:

Sakala puhkeala võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010. aastal 4,30, 2015.aastal 4,51 (üleriigiline keskmine külastajarahuloluindeks 2015. aastal oli 4,40). Külastajate rahulolu hinnang on tõusnud kõikide osategurite vallas – teenuste ja rajatiste kvaliteet, keskkonnatingimused, eelnevatele ootustele vastavus ja häirivate tegurite rohkus.

Koormustaluvus:

Sakala puhkealal viidi esimene seirering läbi 2009. aastal, teine 2015. aastal. Seire teostati 24 seireobjektil, neist 83 % (20 tk) oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea ja hea, 8% (2 tk) rahuldav ning 8 % (2 tk) mitterahuldav. Kordusseires olnud objektidest (9 tk) moodustasid 56% objektid, mille seisund oli stabiilne või suhteliselt stabiilne (indeksi väärtuse muutus kuni 0,2). 44% objektidest oli muutus märgatavam. Nendest ühe seisund oli paranenud ning kolmel halvenenud.

Sakala puhkeala SWOT analüüs

2. Profileerimise kokkuvõte:

Soomaa rahvuspark-

Maa täis vett.

Suured rabamassiivid, looduslikus süngis looklevad jõed ja „viies aastaeg“ ning inimene selle keskel - need on väärtused, mis kutsuvad avastama ja on tuntud nii Eestis kui väljaspool.

Sakala puhkeala -

Rahu ja vaikust pakkuv metsapuhkus kesk Eestimaad.

Matkamine üksi või väikese seltskonnaga paksudes metsalaantes ja rabateedel, väikeste järvede ja jõgede ääres, ööbimine metsaonnis või lõkke ääres – see on mõnus vaheldus ja põgenemisvõimalus argipäeva rutiinist.

Pärnumaa puhkeala -

Üle luite rappa ja metsa.

Mereäärsed telkimisalad pakuvad võimalust rannapuhkuseks nii perega kui ka suurema seltskonnaga. Matkarajad, mis looklevad luidetel, rabades ja metsades, tutvustavad siinset mitmekesist floorat ja faunat, ajaloo- ja kultuuripärandit.

